

Samenwerken verplicht? Het werkt!

LANGS DE TRIADISCHE MEETLAT

Al sinds jaar en dag vinden we bij MIND Ypsilon dat zorgverleners in de triade de beste resultaten oplevert voor de cliënt en zijn naasten. De triade is het samenwerkingsverband tussen patiënt - naaste - professional, waarin samen gewerkt wordt aan goede, passende zorg. Geen 'partij' kan worden gemist.

Maar triadisch werken is niet altijd gemakkelijk. Soms wil de patiënt geen bemoeienis van zijn naasten, weet de naaste niet wat hij wel of niet moet doen of ziet de hulpverlener geen mogelijkheid om aan te sluiten. Werken in de triade vergt van alle betrokkenen inzet, openheid en afstemming.

Voor onze lezers is het belangrijk om te weten in welke mate hulpverleners triadisch werken. Wat maakt hun dagelijkse zorg beter? Wat merken naasten daarvan? Hoe ziet de dagelijkse praktijk eruit?

Het maandblad Opzij kende jarenlang de rubriek 'Langs de feministische meetlat'. YN legt teams met professionals die beweren écht triadisch te werken langs de triadische meetlat. Maar accepteert geen gladde praatjes. Het gaat om de praktijk!

De redactie bepaalt hoe de teams of hulpverleners scoren. In dit nummer van YN legt Jan Zandijk HVO-Querido Samen Sterk Wonen West (SSWW) in Amsterdam langs de triadische meetlat.

Teams kunnen zich aanmelden bij yn@ypsilon.org o.v.v. de triadische meetlat.

'Wij zijn er voor elkaar' staat op de website van HVO-Querido. Jan Zandijk praat met Jane Dest en Marieke van Vuure van project **Samen Sterk Wonen West (SSWW)** in Amsterdam over het verplichtende karakter van de triadische samenwerking: 'Wij zijn trots op wat we doen. En het werkt!'

Mijn eerste vraag aan persoonlijk begeleider Jane Dest en zorgcoördinator Marieke van Vuure is: 'Waarom doen jullie in vredesnaam mee?' Hun spontane antwoord: 'Omdat het werkt wat wij doen! We zijn daar trots op, wat niet wil zeggen dat het allemaal eenvoudig is!'

Beschermd Wonen is een Wmo-voorziening, dus de gemeente Amsterdam is verantwoordelijk voor de toegang. Alleen bewoners mét een betrokken en actieve naaste kunnen worden aangemeld. Dat is een verplichting. Screening vindt zo bij de voordeur plaats. SSWW begeleidt, behandelt niet.

Kandidaat-bewoners zijn psychisch kwetsbaar. Ze hebben allemaal een DSM-diagnose en problemen op meerdere levensgebieden: verslaving, onverwerkt trauma (zelf)stigma, financiële problemen. De meesten zijn psychosegevoelig en opgenomen geweest in een ggz-kliniek. Als de cliënt dat wil kan die doorstromen naar een zogenoemde 'omslagwoning', die later op eigen naam kan komen te staan. Tot nu toe geeft het samenwonen met elkaar echter zo veel veiligheid, dat doorstroming nauwelijks plaatsvindt. Je kent je burens en weet wat je aan ze hebt. Wie dat wil kan zijn verhaal delen. De meesten beseffen dat als ze op zichzelf zouden wonen, eenzaamheid op de loer ligt. Zolang de beschikking van de gemeente voortduurt hoeven ze niet te verhuizen.

Ronde twee

'Naasten zijn onmisbaar om goede begeleiding te kunnen bieden', zeggen Jane en Marieke. Na aanmelding worden de bewoner en zijn naaste(n) uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Heeft iedereen daar een goed gevoel bij, dan volgt ronde twee: twee naasten van SSWW maken kennis met de potentiële nieuwe naaste(n). Ze gebruiken een zogenoemd 'naastenprofiel' (zie pagina 8).

Alles is erop gericht om naasten heel goed in beeld te krijgen en te houden

Ze leggen uit wat wonen bij SSWW inhoudt en vragen naar de mate van hun inzetbaarheid en betrokkenheid. Verloopt dat naar wens, dan maakt de kandidaat kennis met twee à drie bewoners van SSWW. De bewoners hebben de beslissende stem. Het komt vrijwel niet voor dat er onenigheid is over of iemand mag komen of niet.

Daarna ondertekenen bewoner, naaste en de persoonlijk begeleider samen aan één tafel de documenten, die de samenwerkingsovereenkomst vormen. Dat is een omvangrijk document. Alles staat erin. Ook dat naasten en bewoners zowel hun eigen zorgbehoefte als die van de groep bepalen. En dat ze meedenken over welke begeleiders nodig zijn. Ze schrijven mee aan vacatureteksten en zijn bij sollicitatiegesprekken. Iedere partij: bewoners, naasten en HVO-Querido, kan een voorstel doen om de overeenkomst aan te passen en dat gebeurt alleen als er overeenstemming over is.

Op de zorgstoel

‘Triadisch werken’, beklemtonen Jane en Marieke, ‘is ons vertrekpunt, een absolute voorwaarde voor de bewoners, naasten en begeleiders. Dat staat in de samenwerkingsovereenkomst. Wanneer het contact tussen partijen verstoord raakt, onderzoeken we hoe het kan verbeteren. Bij het wegvallen van een naaste door overmacht kan de bewoner een andere naaste naar voren schuiven. Nieuwe bewoners wordt direct gevraagd naar een back up.’

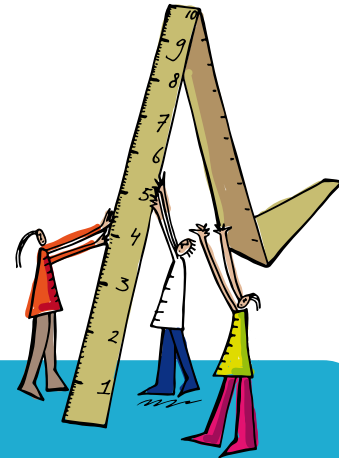
Naasten moeten betrokken zijn bij zowel het individuele traject van de bewoner als bij de organisatie en de structuur van SSWW. Die structuur is nog in ontwikkeling.

Naasten kunnen hun wensen kenbaar maken. Alle acties in en vanuit SSWW zijn erop gericht om hen heel goed in beeld te krijgen en te houden. Voor naasten worden activiteiten georganiseerd (een borrel, uitstapjes, trainingen) of ze organiseren deze zelf.

Soms zitten naasten te veel op de ‘zorgstoel’. Op zich begrijpelijk, omdat ze bezorgd zijn over de toekomst. Maar dit

wordt meteen besproken. ‘Ontzorgen’ en ‘verwachtingen’ zijn sleutelwoorden: de bewoner spreekt zich uit over wat hij wil dat de naaste wel of juist niet doet en de naaste kan daarop reageren. Dat is spannend. ‘Als wij vastlopen in de ondersteuning van een naaste kunnen we terugvallen op naastenadviseur Henk-Willem Klaassen.

LEES VERDER →

Wat goed!

Wat Ypsilon betreft een mooi voorbeeld van hoe het kan. Betrokkenheid niet alleen bij je eigen dierbare, maar ook bij de groep én bij de organisatie. Betrokkenheid die bovendien niet vrijblijvend is, maar die van je wordt verwacht en ingebed is in de hele organisatie. Betrokkenheid die zo te lezen werkt en waar ook wat tegenover staat: je hebt inspraak, je wordt gezien en gehoord en kom je niet, dan wordt eerst nagegaan wat daarachter zit.

Verder letten de begeleiders erop dat familie niet op de stoel van de hulpverlener gaat zitten. En helpen hen ontzorgen. Ypsilon heeft als doel dat je als familie weer gewoon familie kunt zijn. Als er één plek is waar daaraan gewerkt wordt, dan is het hier.

SAMEN STERK WONEN WEST

Maar...

Naasten móeten wel veel bij SSWW! Sommigen van hen zijn blij dat ze na jaren van overbelasting de zorg voor hun naaste eindelijk voor een deel aan de professionals kunnen overlaten. Dat iemand moet verhuizen omdat hij met geen enkele naaste iets te maken wil hebben is niet iets wat een familielid zou willen. Die wil dat er goed wordt gezorgd. Gaat het principe van triadisch werken op deze manier niet ten koste van de patient?

→ VERVOLG

Hij geeft (en maakte) ook de training 'Handvatten voor naasten'. Daarmee hopen we dat naasten grip krijgen op hun herstelproces,' zegt Jane. 'Als de naaste wordt versterkt versterk je meteen de bewoner' is het credo. Soms wordt ook de behandelaar betrokken. Dit zo open mogelijk overleg van bewoner, naaste, begeleider, behandelaar wordt bij SSWW 'vierkant werken' genoemd.

Niet vrijblijvend

Er is ook weleens ruzie in de triade. Meestal komen ze er na een paar gesprekken wel uit. Soms wordt een andere persoonlijk begeleider ingezet. Het komt voor dat een naaste niet langer betrokken wil zijn. Dan moet uiteindelijk een andere naaste in beeld komen.

Als de bewoner met geen enkele naaste wil samenwerken, is de ultieme consequentie: verhuizen! Binnen HVO-Querido zijn dan diverse oplossingen voorhanden. Een bewoner komt echt niet meteen 'op straat' te staan. Jane en Marieke: 'Wij zijn hier strikt in. Het is hier geen gewoon begeleid wonen, *Samen Sterk Wonen* doe je met elkaar. Met elkaar zoeken we oplossingen in lastige situaties. Dit vraagt van ons allemaal alertheid en een goede afstemming.' De persoonlijke begeleiders werken door training en onderlinge contacten aan hun vaardigheden.

Alle naasten zijn lid van een van de werkgroepjes van SSWW. Afgevaardigden van deze werkgroepen komen eens per maand bij elkaar in de zogenaamde Naastenkring. Dit is niet vrijblijvend. Als een naaste er keer op keer niet is, wordt nagedacht over hoe deze er toch bij te betrekken en wat de reden van de afwezigheid kan zijn. 'Daar besteden we veel aandacht aan. Dat moet!'

Een vader van twee zoons die bij SSWW wonen, in het 'Straatjournaal' van februari 2021: 'Je kunt als ouder met volle kracht een verkeerde kant opvaren. In dit project leer ik heel veel van de hulpverleners,

maar net zoveel van de andere ouders. En van mijn eigen zoons. Je doet het echt samen. Dit project kost mijn vrouw en mij vijf tot tien uur per week. We doen het met liefde, want we iedereen heeft er baat bij, onze zoons voorop. Het is niet een onverdeeld succesverhaal, heus niet, maar je ziet dat het beter gaat.'

Ik ben geraakt door de manier waarop Marieke en Jane voor het voetlicht brengen dat ze triadisch willen werken en hoe ze dit hebben geborgd. Zij idealiseren dat niet, maar zien in de praktijk dat het werkt.
Jan Zandijk | yn@ypsilon.org

Samen Sterk Wonen West gebruikt een 'naastenprofiel' dat sturing geeft over wat deelname aan dit project aan naasten kan bieden:

- Een netwerk van andere naasten, die jouw situatie als mantelzorgers als geen ander begrijpen.
- Ruimte om ideeën en initiatieven te ontwikkelen.
- Een netwerk voor je naaste (veilige plaats waar hij/zij sociale vaardigheden kan oefenen met andere bewoners, gratis deelname aan sport en andere activiteiten).
- Een prachtige woonplek voor je naaste.
- Een woonvorm met veel ruimte en inspraak voor jou als familielid/naaste (door de triadische werkvorm).
- Een enthousiast en betrokken team persoonlijk begeleiders, met wie je mag samenwerken.

HVO, Hulp Voor Onbehuisden, is in 1904 opgericht door welgestelde Amsterdamse burgers. De instelling bekommerde zich om mensen zonder huis. HVO-Querido staat dus in een lange traditie.

Het project SSWW, Samen Sterk Wonen West, is een nieuwe loot aan de HVO-Querido-stam. SSWW is twee jaar geleden gestart en biedt zorg en begeleiding aan 16 jongvolwassenen met een psychiatrische kwetsbaarheid, een veilig bestaan in een zo normaal mogelijke woon- en leefomgeving af. Hun naasten zijn - verplicht - actief betrokken.

